

Presentatie 'Schulden uit de schaduw'

Rekenkameronderzoek naar armoede en
schuldhulpverlening in Edam-Volendam

Pim Blik – Rekenkamer Edam-Volendam

Robert Klaassen – Onderzoeker Necker

Gemeente
EDAM
VOLENDAM

Inhoud

- Aanleiding en doelstelling onderzoek
- Onderzoeksmethoden
- Kernbevindingen
- Conclusies en aanbevelingen
- Gelegenheid voor vragen

Aanleiding en doelstelling onderzoek

De rekenkamer heeft onderzoek gedaan naar het armoedebeleid en de uitvoering van de schuldhulpverlening door de gemeente Edam-Volendam. Dit naar aanleiding van de behoefte in de raad aan inzicht in de effectiviteit en doelmatigheid van het huidige armoedebeleid.

Met dit onderzoek wil de rekenkamer de raad:

1. inzicht bieden in de doelmatigheid en effectiviteit van het armoedebeleid, waaronder schuldhulpverlening, en
2. lessen trekken die gebruikt kunnen worden bij het opstellen en uitvoeren van nieuwe beleid.

De centrale vraag van het onderzoek luidt:

In welke mate is de inzet van middelen voor armoedebestrijding en schuldhulpverlening van gemeente Edam-Volendam doeltreffend en doelmatig?

Onderzoeksmethoden

- Naast de gemeente Edam-Volendam heeft Necker in de periode 2024-2025 in negen andere gemeenten een rekenkameronderzoek uitgevoerd naar armoede. De onderzoeken kenden dezelfde opzet, met een specificatie per gemeente. De inzichten en lessen uit dit DoeMee-onderzoek hebben we meegenomen in dit onderzoek.
- Het onderzoek bestond uit documentanalyse en interviews met betrokken ambtenaren, portefeuillehouder en maatschappelijke samenwerkingspartners van de gemeente. Het onderzoek is uitgevoerd in de periode april – september 2025, waarna een conceptrapport is opgesteld (nota van bevindingen).
- Daarna volgde de wederhoorfase (feitenverificatie en bestuurlijk wederhoor) en heeft de rekenkamer conclusies en aanbevelingen geformuleerd.
- We danken iedereen die heeft meegewerkt hartelijk voor hun bijdrage aan dit onderzoek.

Kernbevindingen (1)

Beleid, beleidsinstrumenten en rollen en verantwoordelijkheden

- Edam-Volendam zet met de aanpak van armoede en schulden in op het versterken van zelfredzaamheid. Preventie, maatwerk en het versterken van eigen regie staan centraal.
- De gemeente kent diverse minimaregelingen waar inwoners een beroep op kunnen doen.
- Armoedebestrijding en schuldhelpverlening is belegd bij het Sociaal Domein, specifiek het Breed Sociaal Loket. Dit vormt de centrale toegang voor inwoners die ondersteuning nodig hebben.

De inwoners in beeld en aansluiting gemeentelijke inzet bij de inwoners

- Edam-Volendam behoort tot de top 10 gemeenten met rijkste inwoners van Nederland, maar dat betekent niet dat armoede afwezig is. Naar schatting gaat het om zo'n 478 inwoners. Veel inwoners kennen volgens gesprekspartners schaamte rondom armoede of schulden, waardoor ze niet snel hulp accepteren.
- De gemeente probeert met haar aanpak in te spelen op de maatschappelijke context van de gemeente, waar een relatief hoge (gepercipieerde) sociale cohesie is. Inwoners die bij de gemeente aankloppen ontvangen meestal hulp en ondersteuning, maar een deel van de inwoners is niet bij de gemeente in beeld en de gemeente weet die groep ook niet te bereiken (dit zien we overigens ook in andere gemeenten terug).

Kernbevindingen (2)

Uitvoering en samenwerking

- De gemeente werkt goed samen met veel maatschappelijke partners. Het proces van doorverwijzen is nog niet optimaal.
- Naast preventie zet de gemeente sinds 2022 meer in op vroegsignalering. Deze inzet heeft een relatief hoog bereik en zet zich bovengemiddeld in op huisbezoeken. De hulpacceptatie van inwoners blijft laag (8,5 procent t.o.v. 20 procent landelijk gemiddeld).
- De casusregie bij schuldhulpverlening is belegd bij een consulent, een breder team of maatschappelijk partner, afhankelijk van de situatie.

Monitoring en evaluatie

- De gemeente heeft inzicht in data over de doelgroep, maar die data is veelal absoluut van aard.
- Net als andere gemeenten bestaat in Edam-Volendam het beeld dat het gebruik van de minimaregelingen beperkt is ten opzichte van de potentiële doelgroep.
- De gemeente heeft beperkt zicht op de effecten van het armoedebelaid. Er zijn geen indicatoren of doelen op tactisch niveau geformuleerd waaraan de inzet kan worden afgemeten.

Conclusies

De rekenkamer trekt de volgende vier conclusies:

1. De gemeente Edam-Volendam zet sterk in op preventie en vroegsignalering, maar de hulpacceptatie is beperkt.
2. Het bereik van de minimaregelingen kan worden vergroot, maar dan moeten er wel keuzes worden gemaakt.
3. Er is onvoldoende inzicht in het doelbereik van het armoedebelid.
4. Samenwerking is waardevol, maar versnipperd en niet volledig zichtbaar.

Aanbevelingen

De rekenkamer doet vijf aanbevelingen:

1. **Blijf oog houden voor mensen in armoede en met problematische schulden.**
2. **Zet ervaringsdeskundigen in om de schaamte bij inwoners te doorbreken.**
3. **Maak duidelijke keuzes over normstelling en toekenning.**
4. **Stel meetbare doelen op en monitor die doelen.**
5. **Investeer in je maatschappelijke partners.**

